

Bijlage VMBO-KB
2010

tijdvak 1

Nederlands CSE KB

Tekstboekje

Tekst 1

Lees eerst de vragen in het boekje Examen VMBO-KB. Zoek daarna de antwoorden op in de hierna volgende tekst. Je hoeft de tekst dus niet eerst door te lezen. Let op: deze tekst bestaat uit drie bladzijden!

Sla in zakjes snel opeten

Veel mensen doen hun boodschappen voor een week. En verpakte groenten zijn in een druk leven dan een uitkomst. Sla, verpakt of niet, behoort zelfs tot de groenten waaraan het meeste geld wordt besteed. Hoelang is die voorverpakte sla houdbaar?

Test

De Consumentenbond testte ijsbergsla, veldsla en rucola van acht supermarkten, natuurvoedingswinkels en Albert.nl zowel op de dag van aankoop als op de houdbaarheidsdatum. Bij elke keten is vier keer ijsbergsla, vier keer rucola en vier keer veldsla gekocht. Een panel dat thuis ook vaak voorverpakte sla gebruikt, beoordeelde de zakjes. Er is gelet op de stevigheid, kleur en aantrekkelijkheid, de versheid, geur, knapperigheid en de algehele kwaliteit.

Temperatuur

Ook is de temperatuur van het koelvak in de winkel gemeten, met uitzondering van Albert.nl. De temperatuur van het koelvak was in alle winkels onder de 3,5 °C, wat *zeer goed* is. Bij Albert.nl is de temperatuur van de slazakjes gemeten. En die was *goed*.

Kwaliteit

Over het algemeen zit het wel goed met zakjes sla die in de supermarkt, bij natuurvoedingswinkels en Albert.nl verkocht worden. Albert Heijn, Jumbo en Super de Boer scoorden over de hele linie *zeer goed*. Op de uiterste houdbaarheidsdatum scoorden de meeste aanbieders nog maar *matig*.

Maar dit geldt niet voor Albert Heijn, de natuurvoedingswinkels, de (Super)Coop en Albert.nl, die op de houdbaarheidsdatum nog *redelijk* scoren. Het is aan te raden om de sla binnen één tot twee dagen op te eten en niet te wachten tot de uiterste houdbaarheidsdatum. De kwaliteit is dan een stuk minder.

Per winkel en per slasoort verschilt het hoe de kwaliteit behouden blijft na aankoop. Bij Super de Boer bijvoorbeeld scoorden de veldsla en rucola bij aankoop *zeer goed*, maar op de uiterste houdbaarheidsdatum nog maar *matig*. Een dergelijk groot verschil is ook te zien bij de natuurvoedingswinkels: op de dag van aankoop scoorde de rucola *goed*, maar op de houdbaarheidsdatum was de kwaliteit *slecht*.

Ijsbergsla

De natuurvoedingswinkels verkopen geen voorverpakte ijsbergsla. De ijsbergsla van de andere winkels was overigens *goed* tot *zeer goed* op de dag van aankoop. Op de houdbaarheidsdatum scoorden alleen Albert Heijn en Super de Boer nog *redelijk*. Ijsbergsla bederft sneller dan de andere voorverpakte slasoorten in deze test, waarschijnlijk doordat het gesneden sla is. Verder is vocht een goede voedingsbodem voor bacteriën. Overigens zit in de zakjes van ijsbergsla vooral koolzuurgas (op de zakjes staat 'beschermende atmosfeer') om de houdbaarheid te verlengen. Als er zuurstof bijkomt, na het openen van de

verpakking, wordt de houdbaarheid weer korter.

Bezoek aan slazakjesvulfabriek

Bij groenteverwerkingsbedrijf Heemskerk in Rijnsburg zit er soms nog geen 24 uur tussen de binnenkomst van de groenten en het transport naar de winkels. De groenten, meer dan 60 soorten, komen direct van het land. Ze worden bij binnenkomst gekeurd en de slechte groenten worden teruggestuurd naar de teler. Commercieel directeur Hans de Boer: "De groente moet er op het einde van de te-gebruiken-tot-datum gewoon goed uitzien. Anders koop je het als consument niet."

In dikke jassen tegen de kou legen medewerkers de kratten boerenkool en andere groenten in de snijmachines. Als de groenten door de snijmachine – er staan er zeker vijftien – zijn gegaan, belanden ze in een bak met ijswater. Daarin worden ze gewassen. Dit gebeurt met redelijk wat kracht met schoepen of lucht die de groente voortstuwen. Daarna is er het droogproces. Een grote centrifuge moet ervoor zorgen dat er zo min mogelijk vocht achterblijft. De groente gaat via een weegschaal naar een tussentijdse opslagruimte en dan naar de verpakkingsafdeling. Nadat de

bakken met een lift omhoog zijn gebracht, worden de zakjes met behulp van de zwaartekracht gevuld. Vanuit de vulmachine op de eerste etage wordt de groente afgewogen en valt dan in de zakjes. Als ze eenmaal gevuld en geëtiketteerd zijn, gaan de zakjes in kratten en worden ze geconditioneerd vervoerd naar de supermarkt. Een gesloten koelketen is een absolute voorwaarde voor een goede kwaliteit in de winkel.

Kooptips

Sla en ook andere gesneden en voorverpakte groenten zijn maar beperkt houdbaar.

- 1 Let in de winkel op de houdbaarheidsdatum. En pak ook eens een zak achter uit het koelvak. Die zakken zijn vaak wat langer houdbaar.
- 2 Check de groente onder meer op kleur, vocht in de verpakking (druppels zijn niet goed), het opbollen van het zakje en het uiterlijk van de blaadjes.
- 3 Eet de groente uiterlijk twee dagen na aankoop. Daarna kan zich meer van het ongezonde nitriet vormen.

Test sla

VELDSL	Merk	Test-oordeel	Richtprijs	Kwaliteit bij koop	Kwaliteit bij tht-datum	Te koop bij
1	BiJo	84	€ 1,95	++	+	natuurvoedingswinkels
2	(Super)Coop	69	€ 1,90	++	+	Coop
3	AH	68	€ 1,50	+	+	Albert.nl
4	AH	68	€ 1,50	+	+	Albert Heijn
5	Jumbo	67	€ 1,50	++	+	Jumbo
6	Plus	63	€ 1,60	+	+	Plus
7	Super de Boer	52	€ 2,00	++	-	Super de Boer
8	Deka	48	€ 1,55	+	-	Deka
9	Top's	37	€ 1,30	+	--	Dirk v.d. Broek
10	C1000	34	€ 1,50	+	--	C1000

RUCOLA		Test-oordeel	Richtprijs	Kwaliteit bij koop	Kwaliteit bij tht-datum	Te koop bij
1	AH	73	€ 1,50	++	+	Albert.nl
2	Jumbo	69	€ 1,45	++	+	Jumbo
3	AH	63	€ 1,50	++	+	Albert Heijn
4	Super de Boer	62	€ 2,00	++	-	Super deBoer
5	C1000	58	€ 1,45	++	-	C1000
6	Deka	57	€ 1,40	+	+	Deka
7	Super(Coop)	47	€ 2,00	+	-	Coop
8	Top's	41	€ 1,30	+	-	Dirk v.d. Broek
9	BiJo	39	€ 1,85	+	--	natuurvoedingswinkels
10	Plus	33	€ 1,60	+	--	Plus

IJSBERGSLA		Test-oordeel	Richtprijs	Kwaliteit bij koop	Kwaliteit bij tht-datum	Te koop bij
1	AH	70	€ 1,10	++	+	Albert Heijn
2	Super de Boer	65	€ 1,40	++	+	Super de Boer
3	(Super) Coop	57	€ 1,35	+	-	Coop
4	Top's	52	€ 1,30	+	-	Dirk v.d. Broek
5	Jumbo	49	€ 1,20	++	-	Jumbo
6	AH	47	€ 1,10	+	--	Albert.nl
7	Plus	47	€ 1,20	+	-	Plus
8	C1000	42	€ 1,20	+	--	C1000
9	Deka	42	€ 1,20	+	--	Deka

Bij de tabellen

Het Testoordeel is gebaseerd op:

- Kwaliteit bij aankoop: 50%
- Kwaliteit op de 'ten-minste-houdbaar-tot-datum' (tht-datum): 50%.

Testonderdelen

Kwaliteit: om de kwaliteit op de datum van aankoop en op de houdbaarheidsdatum te bepalen, zijn de groenten beoordeeld op stevigheid, kleur, versheid, geur en knapperigheid. Temperatuur koeling: alle aanbieders scoren op dit onderdeel *zeer goed*. Om deze reden is het oordeel niet in de tabel opgenomen.

Cijfers over vitamines

IJsbergsla en 'gewone' sla bevatten geen noemenswaardige hoeveelheid vitamine C. Veldsla bevat 40 mg vitamine C per 100 gram. Van rucola staan geen gegevens in het Nederlandse voedingsstoffenbestand.

Naar een artikel in de Consumentengids, februari 2008

De genezende werking van huisdieren

(1) “Toko, die gelukkig nooit iets terugzegt als ik het huis bij elkaar schreeuw. Toko, die nooit stomme vragen stelt. Toko, die de enige in mijn leven is, die niet verwacht dat ik dingen doe, waar ik niet toe in staat ben. Toko, die me accepteert zoals ik ben en er wonderwel tevreden mee lijkt te zijn.” Dit citaat over de onvoorwaardelijke liefde van een huisdier is afkomstig uit een van de 130 verhalen, gedichten en beschouwingen die het tijdschrift *Deviant* in de zomer van 2006 ontving in reactie op de schrijfwedstrijd ‘Helpen huisdieren in de geestelijke gezondheidszorg?’

(2) De inzendingen waren voor het overgrote deel afkomstig van mensen met geestelijke problemen. De inzendingen vormden het onderzoeksmateriaal voor een project van de onderzoeker Mark Janssen. Hij onderzocht daarin de genezende werking van huisdieren. Hij las en analyseerde alle inzendingen voor de schrijfwedstrijd. De resultaten van zijn onderzoek zijn inmiddels gepubliceerd in een artikel in het Maandblad *Geestelijke Volksgezondheid* van het Trimbos-instituut. Janssen concludeert daarin: “Huisdieren lijken een krachtig medicijn te vormen voor mensen die kampen met geestelijke problemen. Het is een medicijn met betrekkelijk geringe bijwerkingen en risico’s.”

(3) Het lijkt een wondermiddel te zijn, waarop elk farmaceutisch bedrijf ogenblikkelijk patent zou nemen als dat mogelijk was. Dat in het algemeen huisdieren een mens goed doen, was al bekend uit eerder onderzoek. Niet voor niets is het aantal huisdieren in Nederland groot, met circa 1,8 miljoen honden, 3,3 miljoen katten, 6 miljoen sier-

45 en zangvogels, 6 miljoen aquariumvis-
sen en 1,5 miljoen knaagdieren. “Hun
waarde voor het welzijn van psychia-
trische patiënten mag zeker niet onder-
schat worden”, zo betoogde Mark
50 Janssen onlangs tijdens een
conferentie over de genezende
werking van huisdieren in de
psychiatrie.

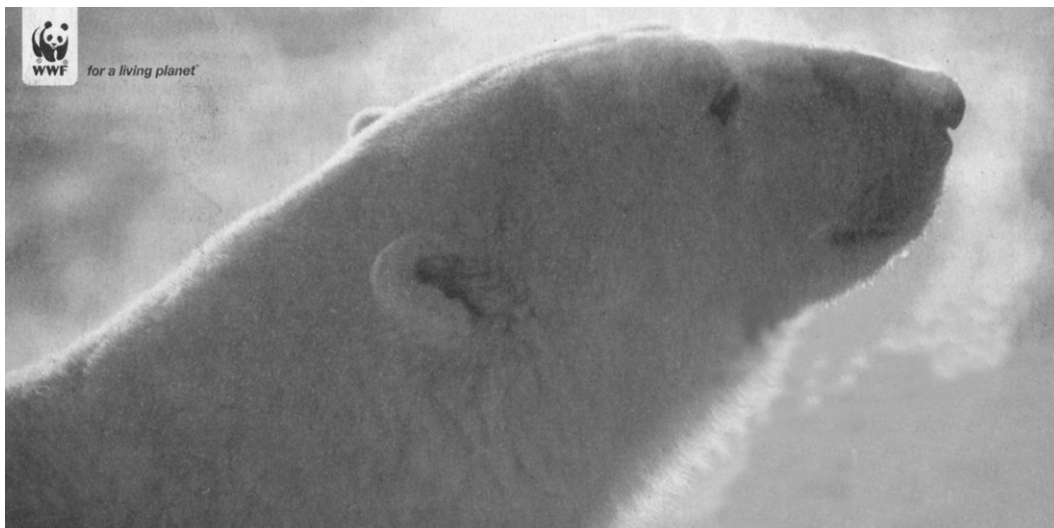
(4) Als het gaat om de relatie die de
55 deelnemers aan de schrijfwedstrijd met
hun huisdieren hebben, is er volgens
Janssen een aantal opvallende zaken.
Allereerst blijken de deelnemers zowel
geestelijk als lichamelijk een zeer
60 sterke band met hun hond, poes, cavia
of tamme rat te hebben. Hun verhalen
zijn doorspekt met liefdesbetuigingen
en troetelwoordjes. “Die zachte
vachtjes die langs je benen strijken,
65 die lieve ogen die je aankijken en de
warme lichaampjes die in bed lekker
languit tegen je aan komen liggen. Ik
wil het voor geen goud meer missen!”
Dierenliefde kan een gebrek aan
70 mensenliefde compenseren,
concludeert Mark Janssen. Dat blijkt
bijvoorbeeld uit het feit dat een aantal
deelnemers het verschil benadrukt met
de band met mensen: “Vaak krijg ik
75 meer liefde en troost van dieren dan
van mensen.”

(5) Ruim twintig procent van de
inzenders beschrijft hoe hun huisdier
vereenzaming voorkomt. “Ergens in
80 Gouda woon ik. Alleen op een kleine
flat, vier hoog, samen met mijn grote
vriend Juul, de allerliefste goudvis.”
Twee op de vijf zeggen ook plezier te
beleven met hun huisdier: “Elke avond
85 hebben mijn katertje IJsbrandt en ik
een stoeikwartiertje, voetbalwedstrijd
en rondracerondje.” Verder blijken
huisdieren, en dan met name vissen,

90 een rustgevend effect te hebben op
sommige patiënten: “Als ik stressig
was en naar de vissenkom zat te
kijken, dan werd ik vanzelf rustig.”
Daarnaast zorgen ze ook voor
structuur in het leven: “De laatste keer
95 dat ik opgenomen ben geweest, raakte
ik, toen ik thuiskwam, sneller in mijn
dagelijks ritme en viel ik minder in een
leegte.”
(6) En natuurlijk zorgen honden die uit-
gelaten moeten worden ook voor con-
100 tact met andere hondenbezitters. Huis-
dieren houden hun eigenaren ook een
spiegel voor.
(7) Hoe groot de genezende waarde
105 van huisdieren kan zijn, blijkt vooral uit
het feit dat zij voor sommige mensen
een levensreddende functie kunnen
hebben. Veertien inzenders schrijven
namelijk, dat de liefde, zorgzaamheid
110 en verantwoordelijkheid die zij voor
hun hond, kat of cavia voelen,

verhindert dat ze geen zin meer
hebben om verder te leven. Want als
zij er niet meer zouden zijn, zou
115 niemand voor die dieren zorgen. Om
dezelfde redenen zullen deze
inzenders eerder hulp zoeken.
(8) De schrijfwedstrijd heeft bevestigd
wat in meer wetenschappelijk onder-
120 bouwde onderzoeken in het buitenland
al naar voren is gekomen, namelijk dat
huisdieren een goed werkend middel
kunnen zijn tegen angst en depressie.
Hulpverleners moeten daarom
125 serieuzer dan tot dusverre het geval is,
rekening gaan houden met deze voor
hun patiënten zo belangrijke relatie. Zij
moeten als een patiënt opgenomen
moet worden, een goede opvang voor
130 zijn of haar huisdier regelen, liefst in
de buurt van de patiënt, zodat die
contact kan houden met zijn of haar
lieve Juul, Toko of IJsbrandt.

*Naar een artikel van José van der Sman,
Elsevier, 27 juni 2007*

WWF© ® for a living planet

Wereld Natuur Wonder

IJSBEER (NOORDPOOL)

De toekomst van de Noordpool én van deze ijsbeer dreigt letterlijk weg te smelten. Het Wereld Natuur Fonds wil dit voorkomen en werkt hard om het gebied te beschermen en klimaatverandering tegen te gaan.

DE WONDEREN ZIJN DE WERELD NOG NIET UIT

STEUN HET WERELD NATUUR FONDS. GA NU NAAR WNF.NL

*Naar een advertentie in de Volkskrant,
9 februari 2008*

Techniekles vanaf de kleuterklas

Basisschool in Ermelo eerste met eigen werkplaats en vakdocent

(1) Er zijn veel meer technici nodig. Op basisschool De Klokbeker in Ermelo beginnen ze daarom zelfs al in groep 1 met speciale technieklessen, in een eigen werkplaats.

(2) Michelle (10) maakt tandpasta. “Je hebt krijgt nodig, pepermunt, zoetstof enne ... wat is dit?” Ze vraagt het aan haar vriendinnetje Joëlle (9). “Vloeibare zeep”, zegt die snel.

(3) De meiden, gehuld in felrode overalls, mengen hun stofjes in de techniekwerkplaats van de protestants-christelijke basisschool De Klokbeker in Ermelo. Er zijn inmiddels circa 2000 basisscholen die aan techniek doen, onder meer via het door de overheid gesubsidieerde project Verbreding Techniek Basisonderwijs. Maar deze school is de eerste met een eigen techniekwerkplaats en een eigen vakdocent techniek.

(4) Onlangs besloten acht andere Nederlandse basisscholen De Klokbeker te volgen – binnen twee jaar willen zij ook een eigen technieklokaal mét docent hebben opgetuigd. Daarvoor krijgen zij subsidie en het is de bedoeling dat zij op hun beurt weer als voorbeeld dienen voor de scholen in de regio.

(5) De leerlingen kunnen in de werkplaats solderen, koken of metselen en zelfs metaal bewerken. In een gewoon lokaal is dat niet mogelijk, zegt techniekjuf Linda Verburg, tussen de les tandpasta en haargel maken door. “Normaal doe je dit soort proefjes pas op de middelbare school; wij liggen een paar stappen voor. De kinderen moeten samenwerken en leren tegelijk hoe een product gemaakt wordt. Ze

vinden het bovendien leuk en zo kweek je interesse in techniek.”

(6) Het is hard nodig basisschoolleerlingen voor techniek te interesseren, vindt directeur André Guys. “Want er is geen kind meer in groep 8 dat zegt een technisch beroep te willen. Vroeger wilde mijn ene vriend timmerman worden en mijn andere metselaar. De laatste tien jaar hoor je dat nooit meer.”

(7) Guys: “Als je vroeger naar de lagere technische school ging, vonden veel mensen dat een goed idee. Dat zou nu eigenlijk nog steeds zo moeten zijn. Veel kinderen kunnen gewoon beter iets technisch met hun handen doen dan boven de boeken theorie leren.”

(8) Op de Klokbeker krijgen de kleuters in groep 1 al techniekles. Guys: “Zij zijn nog helemaal blanco en staan er echt voor open, ze willen avonturieren.” En daar blijft het niet bij: volgende week gaan alle 250 kinderen van deze school op bedrijvenbezoek. De kleuters naar een koekjesfabriek, groep drie naar een autospuiterij en de groteren naar een vleesverwerkend bedrijf, een drukkerij of een metaalbewerker.

(9) Maar gaat al die aandacht voor techniek niet ten koste van rekenen en taal, vakken waar het ministerie juist meer aandacht voor wil? Zijn school werkt met Cito-toetsen en doet het goed, ook op dat terrein, antwoordt Guys. Hij lacht. “En verder: wij zijn een christelijke school en in de Bijbel staat ‘wees nuchter en waakzaam’. Wij zijn waakzaam op de kwaliteit, maar waaien niet met alle winden uit Den Haag mee.”

85 **(10)** Veel bedrijven klagen omdat ze
de vacatures voor juist deze vak-
mensen niet vervuld krijgen. Het
kabinet en het bedrijfsleven proberen
al jaren via subsidies en excursies
90 technische beroepen interessanter te
maken in het voortgezet onderwijs en
op de roc's. Maar nog met onvol-
doende resultaat.
(11) Wie een technische opleiding
95 volgt, of dat nu is op mbo-, hbo- of
universitair niveau, heeft de komende
jaren een zeer goede kans op een
baan. De vraag naar technici op alle
niveaus zal groter zijn dan het aanbod,
100 is de verwachting. Dat blijkt uit de
Technomonitor, een rapport van het
Researchcentrum voor Onderwijs en
Arbeidsmarkt (ROA) en het Platform

Beta Techniek. Het tekort ontstaat
105 doordat in Nederland techniek geen
vanzelfsprekend onderdeel van de
algemene ontwikkeling vormt, stelt het
Platform Beta Techniek, dat wil zorgen
voor goede beschikbaarheid van
110 technici.
(12) Een cultuurverandering is nodig
en dat vraagt om een gezamenlijke
inzet van onderwijs, overheid en
bedrijfsleven, denkt dit Platform. Het
115 doel is: vijftien procent meer leerlingen
en studenten in technisch onderwijs en
een betere benutting van bestaand
talent in bedrijven en onderzoeks-
instellingen. Om het doel te bereiken,
120 moet je onder meer leerlingen vroeg
met techniek in aanraking brengen, te
beginnen in het basisonderwijs.

*Naar een artikel van Harriët Salm,
Trouw, 6 februari 2008*

Domoren verpesten gehoor

(1) Jongeren luisteren graag naar muziek via een mp3-speler, volume voluit. Hoe hard is nou eigenlijk te hard? En hoe slecht is dat dan voor de oren?

5 (2) Jongeren luisteren graag naar muziek in de trein of de bus, op de fiets en zelfs tijdens de les. Zij kunnen vaak geen genoeg krijgen van hun mp3-speler. Wat overigens niet onopgemerkt
10 voorbijgaat aan omstanders. Soms is het alleen een luide bas die dreunt, soms is het alsof Beyoncé zelf zingend in de trein zit. En dan zit de oordop nog in het oor van de medepassagier.
15 Zou die dan niet doorhebben dat een dergelijk volume schadelijk voor het gehoor is?

(3) “Jazeker”, zegt dr. Hein Raat (52), universitair hoofddocent Jeugdgezondheidszorg bij het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam. Uit het onderzoek dat hij leidt, blijkt dat jongeren er wel degelijk van op de hoogte zijn dat
20 luid mp3-spelergebruik schadelijk is. Toch zetten zij het apparaat niet zachter.

(4) Dat heeft verschillende oorzaken. Zo zeggen ze niet te weten hoe hard ‘slecht’ is. En vooral denken ze dat
30 hun eigen gehoor niet beschadigd zal raken, terwijl tijdens het onderzoek een aantal van de ondervraagde jongeren al symptomen van gehoorbeschadiging bleek te hebben. Als de
35 mp3-speler werd uitgezet, hoorden zij nog een tijdlang een hoge pieptoon. Eerst vonden ze dat wat beangstigend, maar na een nachtje slapen was de pieptoon weer weg. En dus is het niet
40 erg. Maar deskundigen herkennen dit symptoom als het eerste teken van gehoorbeschadiging.

(5) Geluidsniveau wordt uitgedrukt in decibellen. De wet stelt dat mensen die in een lawaaige werkomgeving werken, vanaf 85 decibel gehoorbescherming moeten dragen. De pijngrens ligt rond de 120 tot 140 decibel. De mp3-spelers gaan tot ongeveer 100
45 decibel op het hoogste volume. Het maakt volgens dr. Raat nog een klein verschil of er wordt geluisterd met een koptelefoon of via oordopjes. Oordopjes liggen namelijk dieper in het
50 oor en versterken het geluid met zo’n 6 decibel extra.

(6) Een avondje naar de discotheek is nog een stuk erger: daar worden sterktes van 120 tot 150 decibel gehaald. Raat heeft het discobezoek in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. “Die situatie is toch weer anders. Dat de muziek zo luid is in een disco, daar
60 kunnen de jongeren zelf weinig aan doen. Maar een mp3-speler zetten ze zelf op hun hoofd en ze zetten hem ook zelf op zijn hardst.”

(7) Ook dr. ir. Jan de Laat (53), audioloog¹ op het audiologisch centrum van het Leids Universitair Medisch Centrum en bestuurslid bij de Nationale Hoorstichting, ziet het gehoor van jongeren verslechteren. Hij doet al jaren onderzoek naar het gehoor en naar
65 gehoorschade en heeft zich ook verdiept in de effecten van uitgaan op het gehoor. “Het beschadigen van het oor gaat heel langzaam. Vaak hebben jongeren als ze uit zijn geweest, nog
70 een dag last van oorsuizingen en een pieptoon. Een dag later lijkt dat minder te zijn, maar dan is de schade al aangericht. De haarcellen, waarvan er zo’n twaalfduizend in het binnenoor

noot 1 audioloog – deskundige op het gebied van horen en slechthorendheid

85 zitten, zijn de dupe. Dan heb je
misschien vijftig haarcellen minder,
maar als dat elke week zo gaat, drie
tot vijf jaar lang, merk je het natuurlijk
wel. Dan hebben mensen straks niet
90 op hun zeventigste, maar al op hun
vijftigste een gehoorapparaat nodig.”
(8) Hoeveel jongeren er jaarlijks blij-
vende gehoorschade oplopen, valt
moeilijk te zeggen. De schade blijft na-
95 melijk lang onopgemerkt. Bovendien
bestaat er geen duidelijke telling. Vaak
wordt bijvoorbeeld verondersteld dat
het om ongeveer twintigduizend jonge-
ren per jaar gaat. Maar volgens De
100 Laat is dat cijfer inmiddels gedateerd
en gaat het nu waarschijnlijk om meer
jongeren.
(9) Beide deskundigen zien een oplos-
sing in voorlichting en meer onderzoek
105 naar hoe het gedrag kan worden ver-
anderd. Raat: “Alleen informatie leidt
niet tot een gedragsverandering. En
die stap moeten we wel gaan maken.
Bovendien moeten ook ouders beter
110 op de hoogte zijn van de potentiële
schade. De jongeren die wij hebben
gesproken, vertelden dat hun ouders
hen juist geruststellen als zij klagen
over oorsuizingen.”
115 **(10)** De Nationale Hoorstichting heeft
verschillende websites opgezet waar
jongeren hun gehoor en mp3-speler-

gebruik kunnen testen. Met reclame-
spotjes op muziekzenders en met me-
120 dewerking van bekende Nederlanders
als de rappers Lange Frans en Baas B.
moeten jongeren worden bereikt. Dat
lijkt te werken: ongeveer vijfhonderd-
duizend jongeren hebben hun gehoor
125 getest op oorcheck.nl. Het merendeel
bleek het eigen gehoor gunstiger in te
schatten dan het in werkelijkheid is.
Inmiddels is ook een lespakket voor de
basisschool ontwikkeld.
130 **(11)** De overheid zou kunnen eisen
van fabrikanten, dat er geluids-
begrenzers op mp3-spelers komen.
Maar uit het onderzoek van Raat blijkt
dat jongeren daar niets in zien en zul-
135 len proberen de begrenzer eraf te ha-
len. Waarschuwingen op de verpak-
king zijn waarschijnlijk effectiever,
want die creëren een groter bewustzijn
van risicovol gedrag. De Hoorstichting
140 is hierover in overleg met producenten.
(12) Voorlopig geeft Raat het volgende
advies: “Zet je volumeknopje op maxi-
maal 60 procent bij gebruik van oor-
dopjes en maximaal 70 procent bij ge-
145 bruik van een koptelefoon. Dan weet je
zeker dat je gehoor niet wordt bescha-
digd.” Want over één ding zijn jonge-
ren uit zijn onderzoek het eens: een
gehoorapparaat is niet cool.

*Naar een artikel van Revka Bijl,
Elsevier, 19 april 2008*

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.

Het College voor Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.